EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 27. 10. 2021
COM(2021) 652 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

o stave transpozície a vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/633 zo 17. apríla 2019 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci

Obsah

1. Úvod ... 3
1.1. Východiská a ciele smernice ... 3
1.2. Cieľ a rozsah tejto správy ... 3
1.3. Proces transpozície ... 4
2. Všeobecný prehľad ... 4
3. Konkrétne body analýzy ... 5
3.1. Rozsah pôsobnosti a vymedzenie hlavných pojmov (články 1 a 2) ... 5
3.1.1. Hospodárske subjekty reťazca a dodávateľské vzťahy ... 5
3.1.2. Rozsah pôsobnosti a veľkosť podniku ... 6
3.1.3. Územný rozsah pôsobnosti ... 7
3.2. Zákaz nekalých obchodných praktík (článok 3) ... 7
3.3. Mechanizmy presadzovania práva (články 4 – 8) ... 9
3.3.1. Určenie orgánov presadzovania práva (článok 4) ... 9
3.3.2. Sťažnosti a dôvernosť (článok 5) ... 10
3.3.3. Právomoci určených orgánov (článok 6) ... 11
3.3.4. Opatrenia na presadzovanie práva a sankcie (článok 6) ... 11
3.3.5. Administratívne a súdne presadzovanie práva a alternatívne riešenie sporov ... 13
4. Závery ... 13

Skratky členských štátov:

Belgicko	BE
Bulharsko	BG
Česko	CZ
Dánsko	DK
Nemecko	DE
Estónsko	EE
Írsko	IE
Grécko	EL
Španielsko	ES
Francúzsko	FR
Chorvátsko	HR
Taliansko	IT
Cyprus	CY
Lotyšsko	LV
Litva	LT
Luxembursko	LU
Maďarsko	HU
Malta	MT
Holandsko	NL
Rakúsko	AT
Poľsko	PL
Portugalsko	PT
Rumunsko	RO
Slovinsko	SI
Slovensko	SK
Fínsko	FI
Švédsko	SE

1. ÚVOD

1.1. Východiská a ciele smernice

Po dlhom rokovaní[1] prijali Európsky parlament a Rada 17. apríla 2019 smernicu (EÚ) 2019/633 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci (ďalej len „smernica“). Táto smernica bola zavedená podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie s cieľom zakázať súbor nekalých obchodných praktík (NOP) – väčšinou súvisiacich s výraznou nerovnováhou vo vyjednávacej pozícii medzi dodávateľmi a odberateľmi –, ktoré sa výrazne odchyľujú od poctivého obchodného správania[2].

Táto smernica zohľadňuje negatívny vplyv NOP na poľnohospodárov, ktorí sú priamymi obeťami týchto praktík a zároveň nepriamymi obeťami ich kaskádových účinkov, keď sa vyskytnú na odberateľských úrovniach reťazca[3]. Hoci väčšina členských štátov prijala vnútroštátnu právnu úpravu alebo zaviedla rôzne formy pravidiel týkajúcich sa súkromného sektora ešte pred prijatím smernice, roztrieštenosť tohto právneho rámca poukázala na potenciálny prínos prijatia pravidiel na úrovni EÚ[4].

Táto smernica je záväzná pre všetkých 27 členských štátov. Zabezpečuje minimálnu úroveň harmonizácie, keďže sa v nej stanovuje zoznam zakázaných NOP medzi odberateľmi a dodávateľmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci. Stanovujú sa v nej aj minimálne pravidlá týkajúce sa rozsahu pôsobnosti a vymedzenia hlavných pojmov, ako aj presadzovania uvedených zákazov a koordinácie medzi orgánmi presadzovania práva v rôznych členských štátoch. Členské štáty môžu prijať alebo ponechať v platnosti vnútroštátne pravidlá, ktoré presahujú rámec NOP uvedených v smernici, za predpokladu, že sú dané vnútroštátne pravidlá zlučiteľné s pravidlami fungovania vnútorného trhu.

1.2. Cieľ a rozsah tejto správy

V článku 13 danej smernice sa stanovuje, že členské štáty musia prijať a uverejniť zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s uvedenou smernicou do

---

[1] Pozri Fórum na vysokej úrovni pre lepšie fungovanie potravinového dodávateľského reťazca (2011) pod vedením Európskej komisie, ktoré schválilo súbor zásad správnej praxe vo vertikálnych vzťahoch v potravinovom dodávateľskom reťazci, na ktorých sa dohodli organizácie zastupujúce väčšinu hospodárskych subjektov v potravinovom dodávateľskom reťazci. Tieto zásady viedli k začatiu Iniciatívy dodávateľského reťazca v roku 2013. Tu sú niektoré nedávne intervencie: zo strany Európskeho parlamentu: uznesenie zo 7. júna 2016 o nekalých obchodných praktikách v potravinovom dodávateľskom reťazci; zo strany Rady: závery z 12. decembra 2016 o posilnení postavenia poľnohospodárov v potravinovom dodávateľskom reťazci a boji proti nekalým obchodným praktikám; zo strany Komisie: oznámenie Komisie z 28. októbra 2009 o lepšom fungovaní potravinového reťazca v Európe; oznámenie Komisie z 15. júla 2014 o boji proti nekalým obchodným praktikám medzi podnikmi v potravinovom dodávateľskom reťazci a správa Komisie z 29. januára 2016 o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v potravinovom dodávateľskom reťazci.

[2] Návrh smernice o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v potravinovom dodávateľskom reťazci [Brusel, 12. 4. 2018, COM(2018) 173 final, 2018/0082 (COD), odsek 2].

[3] Pozri smernicu, odôvodnenie 7.

[4] Pozri smernicu, odôvodnenie 8. Pozri aj Cafaggi, F. a Iamiceli, P.: *Unfair trading practices in the business-to-business retail supply chain* (Nekalé obchodné praktiky medzi podnikmi v maloobchodnom dodávateľskom reťazci) (JRC112654).

1. mája 2021. Zároveň musia bezodkladne oznámiť tieto opatrenia Komisii a začať ich uplatňovať najneskôr 1. novembra 2021.

V tejto správe je zaznamenaný aktuálny stav transpozície uvedenej smernice 27 členskými štátmi (článok 12 ods. 4) a zohľadňujú sa všetky oznámenia, ktoré boli Komisii doručené do 31. júla 2021. V správe sa však neuvádza posúdenie transpozičných opatrení.

1.3. Proces transpozície

Počas dvoch rokov od prijatia smernice v apríli 2019 do uplynutia termínu na transpozíciu v máji 2021 Komisia úzko sprevádzala členské štáty v ich príslušných procesoch transpozície. Komisia zorganizovala štyri stretnutia venované diskusii o žiadostiach členských štátov týkajúcich sa vykonávania tejto smernice, odpovedala na približne 50 individuálnych písomných žiadostí týkajúcich sa vykonávania a poskytla ich ostatným členským štátom prostredníctvom vyhradeného webového sídla. Okrem toho sa uskutočnilo niekoľko dvojstranných stretnutí a výmen informácií a krátko po termíne transpozície sa konalo ďalšie stretnutie s členskými štátmi s cieľom zhodnotiť priebeh a aktuálny stav transpozície.

Podľa článku 8 ods. 3 Komisia zriadila verejné webové sídlo[5] s kontaktnými údajmi určených vnútroštátnych orgánov presadzovania práva a s odkazmi na ich príslušné webové sídla. Komisia zriadila aj neverejné webové sídlo, ktoré umožňuje výmenu informácií medzi orgánmi presadzovania práva a s Komisiou.

2. VŠEOBECNÝ PREHĽAD

Podľa článku 13 smernice mali členské štáty transponovať smernicu do svojho vnútroštátneho práva do 1. mája 2021.

Celkovo 15 z 27 členských štátov oznámilo Komisii svoje vnútroštátne vykonávacie opatrenia, ktorými bola táto smernica úplne transponovaná, do 31. júla 2021 (BG, DK, EL, FI, IE, LV, NL, HR, HU, LU, DE, LT, MT, SE a SK)[6]. Hoci FR do tohto dátumu oznámilo Komisii len čiastočné transponovanie uvedenej smernice, je takisto zahrnuté do analýzy v tejto správe. V tejto správe sa pozornosť upriamuje na transpozíciu smernice týmito 16 členskými štátmi, a preto sa ďalej uvedené odkazy na „členské štáty“ vzťahujú na týchto 16 členských štátov.

Dňa 23. júla 2021 Komisia uplatnila postup v prípade nesplnenia povinnosti prostredníctvom formálnych výziev adresovaných 12 členských štátom[7], ktoré neoznámili úplnú transpozíciu[8].

---

5 https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_en.

6 Do 1. mája 2021 nahlásili dokončenie transpozície tejto smernice štyri z 27 členských štátov (BG, DK, EL a NL), pričom ďalšie štyri uviedli, že ju transponovali čiastočne (EE, FR, FI a LV). EE do 31. júla oznámilo len jednu tabuľku zhody.

7 BE, CZ, EE, ES, FR, IT, CY, AT, PO, PT, RO a SI.

8 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_3903.

Osem členských štátov transponovalo smernicu zavedením nových a osobitných právnych predpisov[9]. Okrem IE nemali tieto členské štáty predtým zavedené vnútroštátne pravidlá týkajúce sa NOP. Ďalších osem členských štátov transponovalo smernicu pomocou už existujúcich právnych predpisov, ktoré boli zmenené alebo začlenené do širšieho legislatívneho nástroja.

Celkovo 12 zo 16 členských štátov formálne kvalifikovalo transpozičné opatrenia ako právne predpisy týkajúce sa NOP, bez akéhokoľvek odkazu (v rámci tejto formálnej kvalifikácie) na trhové právo alebo právo hospodárskej súťaže[10]. FI formálne kvalifikovalo tento právny nástroj ako trhový zákon [stanovujúci dodatočné pravidlá regulácie trhu, ako napríklad pravidlá o dohodách podľa nariadenia (EÚ) č. 1308/2013[11]]. BG zaradilo do svojho zákona o ochrane hospodárskej súťaže novú kapitolu (o NOP v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci). FR doplnilo ustanovenia do obchodného zákonníka, kým DE pridalo nový oddiel do zákona o štruktúre poľnohospodárskeho trhu (v súčasnosti známeho pod názvom „zákon o posilnení poľnohospodárskych organizácií a dodávateľských reťazcov“). Okrem LV, ktorého ustanovenia zahŕňajú aj zákazy platné pre maloobchodníkov s nepotravinovými výrobkami, a FR, ktorého transpozícia je čiastočne založená na už existujúcich ustanoveniach, ktoré majú všeobecný rozsah pôsobnosti (teda nielen pre agropotravinárske odvetvie), prijali všetky ostatné členské štáty právne predpisy určené výlučne pre poľnohospodárske a potravinárske odvetvie.

3. KONKRÉTNE BODY ANALÝZY

3.1. Rozsah pôsobnosti a vymedzenie hlavných pojmov (články 1 a 2)

Pri skúmaní rozsahu pôsobnosti sú dôležité najmä tieto tri aspekty:

- typ pokrytých hospodárskych subjektov v agropotravinovom dodávateľskom reťazci a typ vzťahov ovplyvnených legislatívnymi opatreniami,
- význam veľkosti podniku ako referencie pre rozsah pôsobnosti,
- územná pôsobnosť na uplatňovanie vykonávacích opatrení.

3.1.1. Hospodárske subjekty reťazca a dodávateľské vzťahy

Celkovo 14 členských štátov stanovilo rozsah pôsobnosti vykonávacieho opatrenia, pričom vzalo do úvahy vzťah medzi dodávateľmi a odberateľmi poľnohospodárskych a potravinových

[9] DK, EL, IE, LT, LU, MT, NL a SE. Litovský nástroj sa však čiastočne prekrýva s existujúcim právnym predpisom, konkrétne so zákonom o zákaze nekalých praktík maloobchodných predajcov z 22. decembra 2009, č. XI-626, ktorý sa vzťahuje na maloobchodných predajcov s významným vplyvom na trhu a ktorý má v prípade konfliktu prednosť pred nástrojom na transpozíciu. Vo Švédsku sa pred transpozíciou riešili NOP len pomocou rozšírenia ochrany spotrebiteľa na vzťahy medzi podnikmi.

[10] DK, EL, IE, LV, NL, HR, HU, LU, LT, MT, SE a SK; SK formálne kvalifikovalo tento právny predpis ako riešenie nekalých podmienok, teda pokrytie nekalých praktík alebo ich zahrnutie do koncepcie nekalých podmienok.

[11] Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 671.

výrobkov, ako je stanovené v smernici[12]. Takéto vzťahy sa môžu vyskytovať na rôznych úrovniach dodávateľského reťazca a môžu zahŕňať akýkoľvek typ odberateľa agropotravinových výrobkov, či už spracovateľa, alebo maloobchodného predajcu.

V jednom prípade (HU) oznámené právne predpisy podľa všetkého obmedzujú svoj rozsah pôsobnosti na obchodníkov, ktorí „konajú ako ďalší predajcovia poľnohospodárskych a potravinových výrobkov obstaraných od dodávateľov priamo alebo nepriamo v rámci zárobkových podnikateľských činností v nezmenenom stave a *bez spracovania*“ (pridaný dôraz). Preto sú tí odberatelia poľnohospodárskych výrobkov, ktorí sa zaoberajú ich spracovaním pred ďalším predajom, z rozsahu pôsobnosti vylúčení.

LV rozšírilo rozsah pôsobnosti tak, aby zahŕňal vzťahy medzi dodávateľmi a maloobchodnými predajcami (iba) nepotravinových výrobkov; na maloobchodných predajcov sa vzťahuje osobitný zoznam nekalých praktík.

Žiadny z členských štátov výslovne nerozšíril rozsah pôsobnosti na iné typy dodávateľských vzťahov, ako sú napríklad vzťahy týkajúce sa predovšetkým dodávky fyzických vstupov, ktoré podľa smernice nie sú agropotravinovými výrobkami (napr. hnojivá)[13], alebo tých služieb, na ktoré sa smernica nevzťahuje (napr. digitálne služby).

3.1.2. Rozsah pôsobnosti a veľkosť podniku

Okrem FR a SK sa všetky členské štáty do určitej miery odvolávajú na veľkosť podniku ako na kritérium obmedzenia rozsahu pôsobnosti prijatých právnych predpisov alebo ich častí. Z nich však päť (BG, IE, LU, MT a NL) prijalo prístup stanovený v smernici, ktorý sa zameriava na vzťahy medzi dodávateľmi, ktorých ročný obrat je nižší ako daná prahová hodnota, a odberateľmi, ktorých ročný obrat je vyšší ako rovnaká prahová hodnota. Ďalších deväť členských štátov rozšírilo rozsah pôsobnosti na rôzne úrovne.

EL znížilo prvú prahovú hodnotu z 2 miliónov EUR na 500 000 EUR. HR, LV a SE vzali do úvahy iba veľkosť odberateľa a uplatňujú tieto právne predpisy na všetkých odberateľov, ktorých obrat prevyšuje 2 milióny EUR[14]. FI zvolilo rovnaký prístup. Jeho právne predpisy sa však neuplatňujú, pokiaľ obrat dodávateľa prevyšuje obrat odberateľa a v každom prípade, pokiaľ prevyšuje sumu 350 miliónov EUR. V DE sa uplatňujú prahové hodnoty uvedené v smernici, ale dočasne sa pôsobnosť rozšírila na predaj niektorých potravín a poľnohospodárskych výrobkov[15]. V LT sa rozšírenie týka iba ustanovení o oneskorených platbách, uplatňuje sa na všetkých odberateľov

---

12 V rámci nich LT z vymedzenia pojmu „odberateľ“ vylúčila družstvá alebo malé komunity a ich členov, kým SK zahrnulo do vymedzenia pojmov „odberateľ“ a „dodávateľ“ právnické osoby, ktoré nie sú podnikateľmi.

13 Jedna výnimka sa týka francúzskeho opatrenia súvisiaceho s ustanoveniami o oneskorených platbách, na základe ktorých sa uplatňujú iné podmienky, než sú podmienky stanovené pre poľnohospodárske a potravinové výrobky, ako aj pre predaj zariadení a strojov používaných v poľnohospodárstve.

14 V prípade LV sa toto obmedzenie nevzťahuje na maloobchodníkov s nepotravinovými výrobkami.

15 Do 1. mája 2025 sa nemecké transpozičné ustanovenia uplatňujú aj na predaj mliečnych a mäsových výrobkov, ako aj na predaj ovocia, zeleniny a záhradníckych výrobkov vrátane zemiakov, a to dodávateľmi, ktorí majú ročný obrat v príslušnom trhovom segmente v DE do 4 miliárd EUR, pokiaľ ich celkový ročný obrat nepresahuje 20 % celkového ročného obratu odberateľa.

a zvýhodňuje dodávateľov, ktorých obrat neprevyšuje 350 000 EUR. Naopak, v DK a HU má veľkosť podniku vplyv iba na určité zákazy NOP, zatiaľ čo všetky ostatné pravidlá sa uplatňujú bez ohľadu na veľkosť podniku.

3.1.3. Územný rozsah pôsobnosti

Väčšina členských štátov nasledovala prístup uvedený v článku 1 ods. 2 smernice, v rámci ktorého sa stanovuje, že tieto pravidlá sa uplatňujú na predajné transakcie, pri ktorých sú dodávateľ alebo odberateľ (alebo obidvaja) usadení v EÚ[16]. Štyri členské štáty vyžadujú, aby sa tieto pravidlá uplatňovali na predajné transakcie, pri ktorých sú dodávateľ alebo odberateľ (alebo obidvaja) usadení v príslušnom členskom štáte (LU, LV, MT a SE), a nie kdekoľvek v rámci celej EÚ.

Všetky členské štáty okrem DE a HU stanovili vymedzenia dodávateľa a odberateľa bez ohľadu na miesto, kde sú usadení, ako je uvedené v článku 2 ods. 2 smernice. V článku 2 ods. 2 sa takisto stanovuje, že transpozičné opatrenia členských štátov sa uplatňujú aj na odberateľov, ktorí sú orgánmi verejnej moci, ale len pokiaľ sú usadení v EÚ. Transpozičné právne predpisy FR, HU a NL neobsahujú žiadnu zmienku o mieste usadenia hospodárskych subjektov.

3.2. Zákaz nekalých obchodných praktík (článok 3)

V smernici sa vyžaduje, aby členské štáty zakázali konkrétny súbor nekalých praktík, pričom sa rozdeľujú do dvoch skupín: i) zákazy ako také alebo nepodmienečné zákazy („čierny zoznam“) a ii) podmienečné zákazy („sivý zoznam“), teda zoznam praktík, ktoré sú zakázané, okrem prípadu, ak sa vopred jasne a jednoznačne dohodli v podmienkach dohody o dodávkach alebo následnej dohody medzi dodávateľom a odberateľom (článok 3 ods. 2). Každá praktika je v smernici osobitne vymedzená. V osobitných prípadoch môžu byť zahrnuté výnimky alebo odchýlky. Pri dodržiavaní predpísaných požiadaviek členské štáty môžu:

- používať všeobecné doložky na rozšírenie rozsahu pôsobnosti na praktiky, ktoré sa konkrétne neuvádzajú,
- pridávať do zoznamov ďalšie praktiky,
- rozšíriť rozsah uvedených zákazov alebo ich sprísniť,
- presúvať praktiky zo „sivého zoznamu“ do „čierneho zoznamu“.

Pokiaľ sú v súlade s pravidlami vnútorného trhu, je možné uplatniť výnimky alebo odchýlky v rámci prístupu „minimálnej harmonizácie“, ktorý sa uplatňuje v tejto smernici, ktorou sa zavádza minimálna bežná úroveň ochrany pre všetky členské štáty. Päť zo 16 členských štátov, ktoré sa tu skúmajú, transponovalo túto smernicu bez akéhokoľvek z uvedených rozšírení: „čierny“ aj „sivý zoznam“ sa smernicou stanovujú bez akéhokoľvek doplnenia či významnej obmeny[17]. V ďalších dvoch členských štátoch (LT a SE) sa zoznamy z väčšej časti zhodujú, ale niekoľko zákazov je prísnejších ako v smernici.

[16] Výslovne prijaté v BG, DE, DK, EL, FI, HR, IE, LT a SK.
[17] DK, IE, LU, MT a NL.

Z ostatných deviatich členských štátov HR a LV pridali všeobecnú doložku, ktorou sa zakazujú nekalé praktiky v zmysle všeobecných zásad. DE stanovilo všeobecný zákaz používania NOP zameraných na zneužívanie asymetrických hospodárskych vzťahov, ale tento zákaz uplatnilo aj na praktiky uvedené v smernici. Niektoré krajiny majú všeobecné doložky v oblasti nekalých obchodných praktík alebo práva hospodárskej súťaže. Týka sa to napr. FR, ktorého obchodný zákonník už obsahuje všeobecné doložky uplatniteľné v príslušnej oblasti.

Všetky členské štáty využili zoznamy zakázaných praktík a väčšina z nich dodržala ich rozdelenie na „čierne“ a „sivé“ praktiky. Iba HU poskytuje jediný („čierny“) zoznam a výslovne zakazuje, aby dodávateľ vopred právoplatne súhlasil s obchodnými praktikami, ktoré sú v tomto zozname zahrnuté. V prípade používania „sivých zoznamov“ členské štáty zavádzajú požiadavky na transparentnosť, pokiaľ ide o typ informácií, ktoré sa majú dodávateľovi poskytnúť s cieľom zdôvodniť určitú „sivú praktiku“.

Pri rozlišovaní medzi „čiernym“ a „sivým zoznamom“ niekoľko členských štátov presunulo jednu alebo viac praktík zo „sivého“ do „čierneho zoznamu“[18]. Relatívne bežnejší postup je pridávanie praktík do „čierneho“[19] a „sivého“[20] zoznamu.

Na rozdiel od všeobecnej zásady smernice, ktorá sa uplatňuje len na praktiky, ktoré používajú odberatelia voči dodávateľom, na SK sú niektoré praktiky zakázané pre obidve zmluvné strany (napr. odvetné obchodné opatrenia).

HU sa spolieha na už prijatý právny nástroj bez vykonania akýchkoľvek konkrétnych zmien v priebehu transpozície smernice. Je pokrytá väčšina praktík uvedených v smernici, hoci sú sčasti definované inak; na niektoré sa vzťahujú rozsiahlejšie alebo prísnejšie zákazy, ale niektoré zjavne nie sú do súčasného právneho nástroja jasne transponované. Čiastočne sa to týka FR, kde boli transpozičnými právnymi predpismi osobitne regulované iba niektoré praktiky, zatiaľ čo na ostatné sa môžu vzťahovať všeobecné doložky so širšou pôsobnosťou. Na niekoľko praktík sa oznámené právne predpisy zjavne konkrétne nevzťahujú.

Dve praktiky zaradené do „čierneho zoznamu“ si zasluhujú osobitnú pozornosť, keďže členské štáty ich môžu v rámci určitých obmedzení pozmeniť: oneskorené platby a rušenie objednávok.

- **Oneskorené platby**: 11 zo 16 členských štátov rozlišuje medzi predajom výrobkov rýchlo podliehajúcich skaze a výrobkov nepodliehajúcich skaze, pričom v prvom prípade je stanovená 30-dňová lehota a v druhom prípade 60-dňová lehota, ako sa uvádza v smernici[21]. Oproti tomu BG a SE zaviedli jednotnú 30-dňovú lehotu na výrobky rýchlo podliehajúce skaze aj výrobky nepodliehajúce skaze. FI zvolilo rovnaký prístup, ale v prípade výrobkov nepodliehajúcich skaze umožnilo dohodnúť v zmluve dlhšiu 60-dňovú lehotu (inak sa uplatňuje štandardné pravidlo 30 dní). HU ani SK nerozlišujú medzi výrobkami rýchlo podliehajúcimi skaze a výrobkami nepodliehajúcimi skaze; v týchto prípadoch je uvedené pravidlo vo všeobecnosti ešte prísnejšie: uplatňuje sa 15-dňová

[18] DE, FR, HR, LV, SK: vrátenie nepredaných výrobkov (DE, FR, LV a SK), poplatky za úpravu priestorov (FR, HR a LV) a poplatky za skladovanie, vystavovanie a zaradenie výrobkov do ponuky (FR a LV).
[19] BG, EL, FR, HR (až o 18 praktík viac), HU, LV a SK.
[20] BG, HR, LV a SK.
[21] DE, DK, EL, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT a NL.

lehota od dátumu riadneho vystavenia faktúry. Všetky členské štáty okrem HU a SK začlenili do svojich transpozičných právnych predpisov definíciu výrobkov rýchlo podliehajúcich skaze uvedenú v smernici. FR má rôzne vymedzenia pre výrobky „rýchlo podliehajúce skaze“ a „veľmi rýchlo podliehajúce skaze“. HR do svojich transpozičných právnych predpisov pridalo zoznam výrobkov rýchlo podliehajúcich skaze, kým LT poverila schválením zoznamu výrobkov rýchlo podliehajúcich skaze inštitúciu schválenú vládou. Všetky členské štáty okrem HU začlenili výnimky uvedené v článku 3 ods. 1 poslednej zarážke (alebo aspoň niektoré z nich[22]) a neboli zavedené žiadne ďalšie výnimky.

- **Zrušenie objednávok v krátkom časovom predstihu:** Všetky členské štáty okrem HU a SK stanovujú ako minimálnu lehotu na zrušenie objednávok 30 dní. Podľa článku 3 ods. 1 písm. b) štyri z nich (DK, FR, IE a SE) oprávňujú zodpovedné ministerstvo (alebo v prípade SE vládu), aby pre špecifické odvetvia v riadne odôvodnených prípadoch stanovilo lehoty kratšie ako 30 dní. FR zaviedlo dve kratšie lehoty týkajúce sa veľkoobchodníkov (24 hodín) a čerstvého ovocia a zeleniny (3 dni, pokiaľ sa výrobky nepredávajú pod súkromnou značkou – v takom prípade platí lehota 6 dní). Maďarské ustanovenie má inú štruktúru a doslova sa v ňom odkazuje skôr na zmeny než na zrušenie; neuvádza sa v ňom žiadna zmienka o konkrétnom časovom predstihu. Na SK platí pre všetkých odberateľov zákaz neplnenia zmluvných povinností bez právneho odôvodnenia.

3.3. Mechanizmy presadzovania práva (články 4 – 8)

3.3.1. Určenie orgánov presadzovania práva (článok 4)

Všetkých 16 členských štátov informovalo Komisiu, že určilo jeden alebo viacero orgánov na presadzovanie zákazov stanovených v článku 3 na vnútroštátnej úrovni (ďalej len „orgán presadzovania práva“). Kontaktné údaje a webové sídla týchto orgánov sú dostupné na vyhradenom webovom sídle Komisie[23].

Hoci väčšina členských štátov si zvolila jeden orgán, štyri (DE[24], EL, FI a LT[25]) určili dva orgány.

Vo všeobecnosti je možné vybrať si medzi správnymi a súdnymi orgánmi a v rámci správnych orgánov medzi nezávislými správnymi orgánmi a tými, ktoré sú súčasťou výkonnej moci (t. j. ministerstvá). Spomedzi nezávislých správnych orgánov je možné vybrať si buď orgán pre trh, hospodársku súťaž, alebo konkrétne odvetvie.

Všetky členské štáty si vybrali správne orgány. Väčšina sa rozhodla udeliť hlavnú právomoc presadzovania práva nezávislému správnemu orgánu: šesť členských štátov ju udelilo orgánu na

---

22 DE, LT a SK.

23 https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_en.

24 Je určený jeden orgán presadzovania práva, ale niektoré zo svojich rozhodnutí bude vykonávať spolu s orgánom na ochranu hospodárskej súťaže.

25 Druhý orgán presadzovania práva má právomoc rozhodovať len o praktikách, ktoré používajú maloobchodní predajcovia s významným vplyvom na trhu.

ochranu hospodárskej súťaže[26], štyri orgánu pre trh s potravinami[27], dva svojim ministerstvám poľnohospodárstva[28], dva orgánu zodpovednému za boj proti nekalým obchodným praktikám v agropotravinárskom odvetví[29], jeden vládnemu orgánu v rámci ministerstva hospodárstva a financií[30] a jeden orgánu pre ochranu spotrebiteľov a trhy[31].

Ak je v členských štátoch určený aj druhý orgán, je ním orgán na ochranu hospodárskej súťaže (DE, EL a LT) alebo orgán pre potraviny (FI). Niektoré členské štáty stanovujú povinnosti spolupráce medzi vnútroštátnymi orgánmi a subjektmi, čo môže pomôcť pri presadzovaní príslušných právnych predpisov[32]. V niektorých vnútroštátnych transpozičných opatreniach sú konkrétne stanovené ďalšie povinnosti spolupráce so zahraničnými orgánmi presadzovania práva a Európskou komisiou, ako sa stanovuje v článku 8[33].

3.3.2. Sťažnosti a dôvernosť (článok 5)

V rámci všetkých transpozičných nástrojov oznámených Komisii majú právo podať sťažnosť určenému orgánu presadzovania práva nielen jednotliví dodávatelia, ale aj organizácie výrobcov alebo iné organizácie dodávateľov a združenia takýchto organizácií.

Transpozičné nástroje veľkej väčšiny členských štátov poskytujú prostriedky na ochranu dôvernosti informácií o totožnosti sťažovateľa, ktorých zverejnenie by mohlo poškodiť jeho záujmy alebo záujmy jeho členov či dodávateľov. Tieto ochranné opatrenia by mali byť zvyčajne prijaté na žiadosť dodávateľa[34], ale niektoré vnútroštátne transpozičné opatrenia umožňujú v tomto ohľade aj iniciatívu príslušného orgánu[35]. Vo väčšine prípadov sa od sťažovateľa vyžaduje, aby označil všetky informácie, v prípade ktorých žiada dôvernosť[36]. V niektorých členských štátoch transpozičné nástroje zahŕňajú možnosť zastaviť konanie, ak by inak hrozilo zverejnenie dôverných informácií[37]. V LT môže orgán presadzovania práva odmietnuť žiadosť o zachovanie dôvernosti, ak majú konkrétne informácie dôkaznú hodnotu pri preukazovaní porušenia práva[38].

---

26 BG, DK, HR, LU, LV a SE.

27 DE (Spolkový úrad pre poľnohospodárstvo a výživu, určený spolkovým ministerstvom), FI (ombudsman pre trh s potravinami), HU (Úrad pre bezpečnosť potravinového reťazca, určený vládou) a LT (Agentúra pre rozvoj podnikania a trhov na vidieku).

28 IE a SK.

29 EL a MT.

30 FR a DGCCRF (Generálne riaditeľstvo pre politiku hospodárskej súťaže, spotrebiteľské záležitosti a boj proti podvodom).

31 NL.

32 BG, DE, EL, FI, LT a MT.

33 BG, DE, DK, EL, FI, HR, IE, LT, LV, MT, NL, SE a SK.

34 BG, DE, DK, EL, HR, HU, IE, LT, LU, MT, NL a SK. V práve BG sa pritom stanovuje, že informácie o totožnosti sťažovateľa musia vždy zostať dôverné.

35 Napr. HU.

36 BG, DK, EL, IE, LU a NL.

37 DE, DK, FI a MT.

38 Anonymnými sťažnosťami sa však výslovne zaoberajú litovské právne predpisy.

3.3.3. Právomoci určených orgánov (článok 6)

Väčšina členských štátov udelila určeným orgánom právomoci predpísané v článku 6, konkrétne:

- vyšetrovacie a monitorovacie právomoci[39],
- právomoc prijímať rozhodnutia, keď dôjde k porušeniu zákazov stanovených v článku 3[40],
- právomoc požiadať odberateľa, aby ukončil zakázanú obchodnú praktiku[41],
- právomoc ukladať pokuty alebo začať konanie na účely uloženia pokút a iných rovnako účinných sankcií[42] a predbežných opatrení voči subjektu, ktorý zákaz porušil, a to v súlade s vnútroštátnymi pravidlami a postupmi[43] a
- právomoc uverejňovať prijaté rozhodnutia[44].

V šiestich členských štátoch má orgán presadzovania práva aj právomoc schvaľovať záväzky prijaté porušovateľom[45], prípadne vydávať upozornenia[46] alebo odporúčania, keď dôjde k porušeniu[47].

3.3.4. Opatrenia na presadzovanie práva a sankcie (článok 6)

Opatrenia na presadzovanie práva zahŕňajú širokú škálu nástrojov vrátane sankcií, prostriedkov nápravy a záväzkov.

Najbežnejšie opatrenia, ktoré majú k dispozícii vnútroštátne orgány presadzovania práva, sú finančné sankcie, ktoré sú stanovené vo všetkých 16 členských štátoch. Hoci sa v smernici nestanovuje minimálna a maximálna prahová hodnota finančných sankcií, niektoré členské štáty ich určujú, pričom sa v každom z nich líšia[48]. V niektorých prípadoch sa maximálna suma určuje na základe obratu porušujúcej strany[49]; v ostatných prípadoch sa počíta ako percentuálny podiel jednej z nasledujúcich hodnôt: i) obstarávacia cena[50]; ii) poplatky uložené dodávateľovi[51] alebo iii) zisk vykázaný porušujúcou stranou z transakcie, ktorá je ovplyvnená danou nekalou

39 BG, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, SE a SK.
40 BG, DE, DK, EL, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL a SE.
41 BG, DE, DK, EL, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, NL, SE a SK.
42 BG, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, SE a SK.
43 Konkrétne stanovené vo vnútroštátnych transpozičných opatreniach v: BG, DK, EL, FI, FR, IE, LT, LU, LV a NL.
44 BG, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, MT, SE a SK.
45 HR a HU.
46 FI a LV.
47 EL.
48 Minimálne sumy sa pohybujú od 70 EUR (LV) do ekvivalentu približne 2 550 EUR (BG); maximálne sumy sa pohybujú od 2 329,37 EUR (MT) do 2 miliónov EUR (FR).
49 Aj v týchto prípadoch sa percentuálne podiely líšia; pohybujú sa od 0,2 % (LV) do 10 % (HU a NL).
50 SK.
51 SK.

praktikou[52]. Desať členských štátov nestanovuje minimálne prahové hodnoty[53] a tri členské štáty nestanovujú maximálny strop[54]. Šesť členských štátov špecifikuje kritériá a faktory, ktoré sa podieľajú na určovaní sumy sankcie za osobitných okolností, vrátane povahy porušenia, jeho trvania a rozsahu škodlivosti jeho dôsledkov[55].

Iba LU a LT výslovne zahrnuli do opatrení zásadu, podľa ktorej musia byť sankcie účinné, primerané a odrádzajúce.

Pri regulovaní právomoci správneho orgánu určovať vhodné opatrenia sa grécke právne predpisy odvolávajú na primeranosť a odrádzajúci účinok, kým vo fínskych právnych predpisoch sa uvádza potreba opodstatnenosti pri určovaní finančných sankcií, nie však ostatné zásady. FI uplatňuje zásadu primeranosti aj pri súdnych príkazoch, ale iba v prípadoch porušenia obchodného tajomstva[56].

Okrem finančných sankcií existujú aj prostriedky nápravy.

V súvislosti s príkazmi, ktoré sú zamerané na ukončenie nekalej praktiky, členské štáty často využívajú určitý typ sankcie na odradenie od nedodržiavania predpisov[57].

V podobnom duchu ako tieto príkazy sa v rámci vnútroštátnych právnych predpisov transponujúcich túto smernicu zaviedli ďalšie opatrenia:

- „oznámenia o dodržiavaní predpisov“ podľa írskeho práva,
- „preventívne opatrenia“ podľa luxemburského práva,
- maďarské opatrenia, ktoré umožňujú správnemu orgánu zakázať obchodníkovi uplatňovať ustanovenia štandardnej zmluvy o poskytovaní služieb, ak i) nie je jasne formulovaná, ii) nie je v nej špecifikovaná služba alebo protiplnenie, alebo iii) účtovaný poplatok nie je úmerný nákladom.

Hoci sa v transpozičných aktoch zriedka uvádzajú občianskoprávne prostriedky nápravy, existujú určité výnimky. Niektoré členské štáty umožňujú zrušenie zmluvných podmienok[58], iné zabezpečujú opatrenia na vrátenie plnení[59] alebo kompenzačné[60] opatrenia.

---

52 MT.
53 DE, DK, EL, FI, FR, HR, IE, MT, NL a SE.
54 DK, FI a HR.
55 Kritériá sa líšia: EL, FI, HR, LV, SE a SK.
56 Informácie o francúzskych právnych predpisoch nie sú v súčasnosti k dispozícii.
57 BG, DE, DK, FI, FR, LT, LV, MT, NL, SE a SK.
58 DE, FR a HU.
59 FI (len v prípade porušenia obchodných tajomstiev) a IE (vrátenie neoprávnených poplatkov).
60 FI (len v prípade porušenia obchodných tajomstiev), FR, LV a MT (keď sa náhradou škôd zaoberá správny súd).

Záväzky sú jasne regulované v HR a HU. Ich schválenie orgánom presadzovania práva zvyčajne vylučuje konštatovanie porušenia a uloženie sankcie, pokiaľ je záväzok splnený.

3.3.5. Administratívne a súdne presadzovanie práva a alternatívne riešenie sporov

Väčšina uvedených opatrení a mechanizmov presadzovania práva sa môže považovať za administratívne presadzovanie práva.

Transpozičné právne predpisy niektorých členských štátov sa výslovne odvolávajú na administratívne aj súdne presadzovanie práva. Konkrétnejšie, osem členských štátov umožňuje odvolať sa proti rozhodnutiam správnych orgánov na súde[61]. Vo fínskych právnych predpisoch sa okrem toho stanovuje, že určité právomoci (napr. ukladanie sankcií) sa udeľujú iba súdu, kým iné opatrenia (ako sú príkazy) môže prijímať správny, ako aj súdny orgán. V bulharských právnych predpisoch sa stanovuje, že inštitúcia zodpovedná za určité konanie podľa transpozičných právnych predpisov nesmie brániť strane dohody o dodávkach v tom, aby hľadala možnosť nápravy prostredníctvom iného zavedeného postupu, pričom by implicitne rešpektovala úlohu ostatných orgánov presadzovania práva vrátane súdov. V Lotyšských právnych predpisoch sa stanovuje, že popri s Rade pre hospodársku súťaž môže podľa postupov stanovených v práve v oblasti občianskoprávneho konania určovať, či došlo k porušeniu transpozičného práva, alebo nie, aj súd.

Je zrejmé, že tieto členské štáty používajú systém paralelných prostriedkov nápravy, ale nestanovujú konkrétne pravidlá koordinácie medzi správnymi a súdnymi orgánmi.

Pokiaľ ide o článok 7 tejto smernice, sedem členských štátov umožňuje siahnuť po mechanizmoch alternatívneho riešenia sporov[62]. Podľa holandských právnych predpisov sa príslušnému ministrovi prideľuje právomoc zriadiť výbor na riešenie sporov a následne do menovaného výboru „začleniť“ odberateľa. Rozhodnutie tohto výboru je pre zmluvné strany záväzné, pokiaľ niektorá z nich nepredloží spor občianskemu súdu do troch mesiacov od prijatia rozhodnutia. Podľa maltských právnych predpisov môže orgán presadzovania práva vyzvať zmluvné strany na mediačné konanie zamerané na vyčíslenie škody. Nie sú výslovne regulované žiadne koordinačné mechanizmy na administratívne a súdne presadzovanie práva.

Žiadne transpozičné právne predpisy sa nezaoberajú otázkou extrateritoriálnej právomoci správnych orgánov. Niektoré členské štáty spresňujú, že orgán presadzovania práva má právomoc, iba pokiaľ ide o praktiky vyskytujúce sa vo vzťahoch, v ktorých je dodávateľ alebo odberateľ (alebo obaja) usadený v členskom štáte daného orgánu[63].

V osobitnom prípade cezhraničného nesplnenia povinnosti sa zdá, že formy spolupráce so správnymi orgánmi iného členského štátu sa v súčasnosti upravujú len v nemeckých transpozičných právnych predpisoch.

61 BG, DE, DK, EL, FI, MT, NL a SE.
62 BG, DE, EL, FI, LT, MT a NL.
63 DE.

4. ZÁVERY

Väčšina zo 16 členských štátov, ktoré boli predmetom analýzy v kontexte tejto správy, vynaložila úsilie včas transponovať túto smernicu. Veľká väčšina týchto členských štátov prekročila minimálnu úroveň ochrany stanovenú predmetnou smernicou. Prísnejšie pravidlá sú s uvedenou smernicou v zásade zlučiteľné, pokiaľ zohľadňujú pravidlá vnútorného trhu EÚ. Členské štáty vo všeobecnosti nasledujú odvetvový prístup týchto právnych predpisov a uplatňujú ich ustanovenia v agropotravinárskom reťazci. Viac ako polovica členských štátov analyzovaných v tejto správe sa buď odchyľuje od kategórií rozdelených podľa obratu, ktoré sú vymedzené v smernici, alebo dokonca uplatňuje pravidlá bez ohľadu na obrat dotknutých hospodárskych subjektov. Väčšina členských štátov rozšírila zoznam NOP uvedený v smernici pridaním zákazov alebo sprísnením zákazov uvedených v smernici. Naproti tomu (niektoré) členské štáty, ktoré nemali pred transponovaním smernice zavedené právne predpisy, sa prispôsobili rozsahu pôsobnosti smernice. Hoci vo väčšine prípadov sa rozhodnutia členských štátov týkajúce sa transpozície zdajú totožné s pravidlami stanovenými v smernici alebo ekvivalentné s týmito pravidlami, existujú určité odlišnosti. Budú sa ďalej analyzovať.

Pokiaľ ide o orgány poverené presadzovaním pravidiel o NOP, členské štáty sa zamerali na úlohu správnych orgánov, zatiaľ čo súdne presadzovanie sa využíva len v obmedzenom rozsahu. Všeobecne možno povedať, že koordinácia medzi správnymi a súdnymi orgánmi presadzovania práva je malá alebo žiadna. Hoci členské štáty umožňujú organizáciám výrobcov podávať kolektívne sťažnosti, iné mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na náprav zostávajú z veľkej časti nepreskúmané. Príležitostne sa využívajú mechanizmy alternatívneho riešenia sporov.

Pokiaľ ide o opatrenia na presadzovanie práva, hlavný dôraz sa kladie na finančné sankcie a súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania, pričom niektoré členské štáty zaviedli pre zmluvné strany možnosť ponúkať záväzky. Niekoľko členských štátov plánuje využívať aj občianskoprávne prostriedky nápravy. V súvislosti s účinnosťou, primeranosťou a odrádzajúcim účinkom pokút a iných sankcií existujú len veľmi obmedzené špecifikácie.

Komplexnejší obraz bude k dispozícii po tom, ako proces transpozície dokončia všetky členské štáty[64]. Prvé hodnotenie smernice na úrovni EÚ a správa o hlavných zisteniach vyplývajúcich z tohto hodnotenia budú predložené do 1. novembra 2025.

[64] Ďalšie informácie budú sprístupnené na tomto odkaze: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_en.